

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Ректор Донецького державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Сергій ВІТВИЦЬКИЙ

2023 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ковальнової Ольги Вікторівни «Теоретико-правові засади інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень», що подана на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Дисертація Ковальнової Ольги Вікторівни «Теоретико-правові засади інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень», що подана на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність виконана на кафедрі кримінального процесу та криміналістики факультету №1 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Донецького державного університету внутрішніх справ (протокол № 10 від 31 березня 2021 року).

Попередня експертиза дисертації проводилася на базі кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ. Для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ковальнової Ольги Вікторівни «Теоретико-правові засади інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень» Вченою радою Донецького державного університету внутрішніх справ (протокол № 4 від 30 листопада 2022 року) призначено рецензентів:

- 1) Назимко Єгор Сергійович – доктор юридичних наук, професор, перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ;
- 2) Лоскутов Тимур Олександрович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 2

Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ;

3) Скрябін Олексій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного та господарського права факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ.

1. Актуальність теми дослідження.

Відповідно до Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, одним із основних напрямів зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави є забезпечення ефективного доступу до правосуддя, вдосконалення досудового розслідування кримінальних правопорушень, судового розгляду кримінальних проваджень та виконання призначених судами покарань. Втілення наведених пріоритетів передбачає необхідність створення дієвої системи інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень, метою якої є удосконалення процесу доказування та забезпечення дотримання строків кримінального провадження як одного із критеріїв ефективності кримінального судочинства.

Для реалізації цього завдання в Україні протягом останніх років було внесено зміни в низку нормативно-правових актів, а також прийнято окремі розпорядчі та стратегічні документи, спрямовані на координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності. Одним із прикладів позитивних змін стала новела, передбачена Законом України від 1 червня 2021 року № 1498-ІХ «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування», відповідно до якого національне кримінальне процесуальне законодавство було доповнено ст. 106-1, яка передбачає інтеграцію у правоохоронну діяльність інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування, завданням якої є забезпечення створення, збирання, зберігання, пошуку, оброблення і передачі матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні. Оскільки відповідно до положень наведеного нормативно-правового акту вказана система взаємодіє з Єдиним реєстром досудових рішень та іншими інформаційними системами та підсистемами, фактично вона утворює платформу для подальшого запровадження електронного кримінального провадження. Такі зміни мають бути позитивно оцінені також з огляду на необхідність координації взаємодії між сторонами кримінального провадження та іншими його учасниками.

З точки зору удосконалення нормативного регулювання інформаційного забезпечення досудового розслідування актуальним кроком стало прийняття Закону України від 3 листопада 2022 року № 2716-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про судову експертизу» щодо удосконалення організаційно-управлінського забезпечення судово-експертної діяльності», в якому

унормовано положення щодо відповідальності судового експерта, а також уточнено порядок призначення стягнень, найсуворішим із яких є позбавлення кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю. Така законодавча ініціатива сприятиме підвищенню об'єктивності та неупередженості судового експерта, а також прозорості судово-експертного дослідження.

Водночас введення особливого правового режиму воєнного стану значно загальмувало подальший розвиток інформаційного забезпечення досудового розслідування, що зумовлено ускладненням процесу доказування через перегляд окремих процесуальних строків; відсутністю доступу до місць кримінальної події через тимчасову окупацію територій; вимушеним здійсненням досудового розслідування *in absentia*; відсутністю доступу до окремих речових доказів, що унеможлиблює подальше формування інформаційно-аналітичних баз даних тощо. Вказане має наслідком зниження якості досудового розслідування.

Аналіз звітів про роботу органів прокуратури в частині процесуального керівництва та нагляду за слідчими діями органів правопорядку, викладених на сайті Офісу Генерального прокурора свідчить про невідповідність якості здійснення органами досудового розслідування своїх повноважень очікуванням та реаліям розвитку сучасної системи кримінального судочинства: у 2018 році прокуратурою було скасовано 52806 незаконних та необґрунтованих постанов слідчих (дізнавачів) про закриття кримінального провадження та винесено 203 постанови про відновлення досудового розслідування; у 2019 році скасовано 41112 постанов та винесено 171 постанову про відновлення досудового розслідування; у 2020 році скасовано 38500 постанов та винесено 270 постанов про відновлення досудового розслідування; у 2021 році скасовано 59180 постанов та винесено 378 постанов про відновлення досудового розслідування; у 2022 році скасовано 59453 постанови та винесено 324 постанови про відновлення досудового розслідування.

Наведені дані зумовлюють необхідність створення механізму, спрямованого на своєчасну ідентифікацію ризиків технічного та програмного характеру, які можуть виникнути на етапі формування та використання інформаційно-пошукових та інформаційно-аналітичних систем забезпечення досудового розслідування; унормування процедури застосування інформаційного забезпечення досудового розслідування, у т.ч. – під час дії режиму воєнного стану; сприяння розвитку сучасних технологій, які можуть бути інтегровані в процесуальну практику; підвищення якості матеріального забезпечення підрозділів з метою приведення у відповідність технічного обладнання системним вимогам сучасних програмних комплексів; подальшу діджиталізацію процесуальних документів, що надасть можливість спростити процедуру застосування інформаційно-аналітичної системи досудового розслідування та забезпечити подальший розвиток електронного провадження.

Теоретичні та практичні проблеми інформаційного забезпечення

досудового розслідування є предметом дослідження у наукових працях із різних галузей юридичної науки, що зумовлено складністю та багатоаспектністю цього феномену. Значний внесок у розробку цього питання здійснено і представниками науки кримінального процесу. Зокрема, окремі проблеми розглянуті та вирішені в роботах І.В. Басистої, В.В. Білоус, В.В. Бірюкова, С.С. Вітвіцького, А.Ф. Волобуєва, В.І. Галагана, О.В. Капліної, Є.Д. Лук'янчикова, І.Є. Марочкина, Т.В. Михальчук, В.В. Молдован, В.Т. Нора, Ю.Ю. Орлова, В.Л. Ортинського, М.А. Погорецького, М.І. Смирнова, В.В. Сухоноса, О.Ю. Татарова, В.М. Трофименка, Л.Д. Удалової, І.Ф. Хараберюша, Д.М. Цехана, П.В. Цимбал, С.С. Чернявського та ін. З-поміж наукових досліджень, з якими дисертаційне дослідження має безпосередній зв'язок, варто виділити роботи В.В. Вапнярчука, Д.В. Дабіжи, В.Г. Дрозд, Л.Р. Сердюка, А.В. Столітнього, О.Л. Тарасенка та ін.

Роботи вказаних авторів мають важливе теоретичне та практичне значення, разом із тим, низка питань теоретико-прикладного характеру залишаються невирішеними. У науці кримінального процесу, не дивлячись на динамічний розвиток кримінального процесуального законодавства, досі не сформовано цілісного уявлення про сутність, зміст та значення інформаційного забезпечення для досудового розслідування. Можна констатувати, що стан розробки проблеми інформаційного забезпечення досудового розслідування у кримінальному процесі України не відповідає сучасним вимогам та очікуванням, що зумовлює актуальність і важливість розробки обраної для дослідження теми.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за тематикою та змістом дисертація є першою монографічною працею, в якій поставлено і вирішено наукову проблему створення цілісного теоретико-прикладного підходу до формування уніфікованого бачення особливостей інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень, що дозволило розробити обґрунтовані пропозиції, спрямовані на вдосконалення кримінального процесуального законодавства. В межах дослідження сформульовано і запропоновано низку теоретично та практично значущих положень і висновків. До найбільш вагомих із них належать такі:

вперше:

– розроблено обов'язкові складові інформаційно-пізнавального процесу досудового розслідування: 1) нормативно-правова визначеність – інформаційно-правова діяльність має проводитись у порядку та в межах, визначених кримінальним процесуальним законодавством України та іншими нормативно-правовими актами держави, регулюючими певні суспільні відносини; 2) достовірність доказової інформації – дані, отримані в ході інформаційно-пізнавальної діяльності повинні мати передбачені в ч. 2 ст. 84 КПК України процесуальні джерела, а також відповідати вимогам,

викладеним в ст.ст. 85-88 КПК України; 3) обмежена процесуальна строковість – інформаційно-пізнавальна діяльність здійснюється сторонами кримінального провадження в розумні строки, відповідно до критеріїв, викладених в ч. 3 ст. 28 КПК України; 4) належність процесуальних рішень – результати інформаційно-пізнавальної діяльності повинні бути підкріплені/обґрунтовані/завершені відповідними об'єктивними процесуальними рішеннями;

– запропоновано етапізацію інформаційно-пізнавальної діяльності в межах досудового розслідування: 1) початковий етап – відповідно до ст. 214 КПК України слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань; 2) фактичний етап – процес збирання доказів та доказування; 3) завершальний етап – перевірка відповідності обсягу та належності зібраної доказової бази для рішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності та складення обвинувального вироку;

– на підставі аналізу положень міжнародного права встановлено змістовні складові стандартів, на яких будується система інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень, котрі є універсальними та об'єднують більшість зарубіжних країн: 1) тотальна діджиталізація як спосіб забезпечення регулярного та швидкого доступу до необхідних даних; 2) компіляція кібердоступності доказової інформації для спеціально уповноважених суб'єктів її використання та максимального захисту від несанкціонованого доступу сторонніх осіб; 3) створення та удосконалення технічного масиву, необхідного для пошуку, виявлення та вилучення речових доказів, а також їх наступного збереження; 4) превалювання електронного документообігу (у т.ч. – електронного кримінального провадження) над паперовим; 5) удосконалення рівня внутрішньої взаємодії правоохоронних органів; обмін досвідом із зарубіжними колегами;

– запропоновано принципи інформаційного забезпечення досудового розслідування в процесі міжнародного співробітництва: 1) принцип гласності судового розгляду – забезпечення відкритого обміну інформацією як під час судового розгляду між зацікавленими суб'єктами кримінального провадження, так і після нього; 2) принцип рівності перед судом – забезпечення реалізації судом всіх необхідних для притягнення до кримінальної відповідальності особи заходів та засобів, у т.ч. – отримання особистої інформації шляхом складення відповідних запитів до зарубіжних держав; 3) принцип взаємної інформаційної вигоди – залучення необхідних спеціалістів, а також вчинення інших процесуальних дій, необхідних для отримання доказової бази, достатньої для притягнення особи до кримінальної

відповідальності;

– диференційовано підходи до визначення ролі інформаційного забезпечення у пізнавальній діяльності з розслідування кримінальних правопорушень у сучасних умовах за такими напрямками: 1) слідча діяльність – пошук та збирання доказової інформації, інтеграція отриманих даних у процес доказування з метою об'єктивного завершення кримінального провадження; 2) оперативно-розшукова діяльність – практичне використання та перевірка даних, отриманих на місці події, а також доказів, отриманих шляхом вивчення відповідних баз даних та обліків тощо; 3) судово-експертна діяльність – вивчення доказової інформації (співставлення її з наявною у базах даних тощо) та встановлення можливості її залучення до матеріалів кримінального провадження; 4) діяльність сторони захисту – ознайомлення та перевірка даних, отриманих стороною обвинувачення, залучення осіб, котрі мають доступ до інформаційного забезпечення з метою оцінки відповідності отриманих доказів та здійснення інших дій, дозволених кримінальним процесуальним законодавством, необхідних для створення алгоритму захисту особи;

– встановлено основні ризики, які можуть виникнути в процесі вдосконалення технічних засобів інформаційного забезпечення досудового розслідування, які диференційовано на: 1) системно-структурні – ризики, обумовлені помилками технічного та програмного характеру, котрі полягають у несвідомому порушенні правил користування засобами інформаційного забезпечення, що призводить до зміни або втрати даних; 2) корупційні – ризики, обумовлені свідомим порушенням правил користування засобами інформаційного забезпечення, що призводить до зміни або втрати даних з метою задоволення особистого корупційного інтересу суб'єктів, які проводять досудове розслідування; 3) кримінально протиправні – ризики, обумовлені несанкціонованим втручанням у роботу засобів інформаційного забезпечення з метою зміни, пошкодження або видалення даних особами, котрі не належать до суб'єктів досудового розслідування з метою задоволення кримінально протиправного інтересу; 4) казуальні – ризики, обумовлені пошкодженням засобів інформаційного забезпечення та/або окремих даних через вплив надзвичайних факторів (природних, техногенних тощо);

– умотивовано запровадження довгострокової стратегії «Механізм діджиталізації досудового розслідування», котра має враховувати чотири основні блоки із алгоритмом модернізації кримінального процесу в Україні: 1) удосконалення нормативно-правового регулювання інформаційного забезпечення досудового розслідування; 2) створення/удосконалення уніфікованих інформаційних платформ, синхронізованих між підрозділами, які беруть участь у досудовому розслідуванні (по типу інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування); 3) інтеграція міжнародних цифрових проєктів для громадських організацій, залучених до реалізації стратегій запобігання кримінально протиправній діяльності; 4) формування публічних електронних сервісів пошуку та перевірки осіб, які вчинили насильницькі кримінальні правопорушення, а також суспільно

небезпечні діяння проти основ національної безпеки України;

– умотивовано запровадження цільової програми «Є-розслідування: електронне кримінальне провадження», метою якої є вирішення проблем, пов'язаних зі спрощенням пошуку, виявлення та збереження доказової інформації, а також удосконалення вільного та безперервного доступу органів досудового розслідування до інформації, необхідної для розкриття кримінальних правопорушень у максимально короткі терміни та зменшення негативних наслідків, пов'язаних із латентністю та збільшенням кількості окремих видів суспільно небезпечних діянь.

удосконалено:

– теоретичні підходи до визначення особливостей інформаційно-пізнавальної діяльності, якими є: 1) гносеологічний підхід до сприйняття події кримінального правопорушення – встановлення послідовності дій правопорушника, які конкретизують/уточнюють суб'єктивну сторону суспільно небезпечного діяння, спосіб реалізації умислу, ступінь суспільної небезпечності наслідків; 2) спосіб отримання інформації – зібрання відомостей відповідно до порядку, визначеного кримінальним процесуальним законодавством; 3) кримінально-правові межі процесуальної діяльності – інформація збирається стороною кримінального провадження в об'ємі, достатньому для встановлення істини та правильної кваліфікації кримінального правопорушення із наступним обранням виду та строку покарання, необхідного для виправлення правопорушника;

– теоретичні підходи до періодизації розвитку інформаційного забезпечення досудового розслідування таким чином: 1) стародавній період (з II ст. до н.е.) – зародження примітивних способів реєстрації та ідентифікації осіб; 2) період формування та розвитку наукових знань і вчень про інформаційне забезпечення розслідування протиправних діянь, апробація елементарних криміналістичних технологій у практиці судів із розгляду кримінальних справ (від 882 н.е. – 1917 рр.) – удосконалення існуючих технік ідентифікації осіб, які вчинили протиправні діяння, перші спроби створення способів та засобів розшуку злочинців, нормативно-правова регламентація інформаційного забезпечення розслідування; 3) період відродження та стрімкого розвитку криміналістичного вчення (1917 р. – наш час) – поступовий перехід до сучасних форм криміналістичного інформаційно-довідкового та інформаційно-аналітичного забезпечення досудового розслідування; створення принципово нових техніко-криміналістичних засобів розслідування кримінальних правопорушень;

– доктринальне бачення форм використання спеціальних знань в інформаційному забезпеченні досудового розслідування, які класифіковані таким чином: 1) за правовою природою: процесуальні – форми застосування спеціальних знань, котрі безпосередньо передбачені у кримінальному процесуальному законодавстві; непроцесуальні – форми застосування спеціальних знань, котрі не передбачені у кримінальному процесуальному законодавстві, але є правовими, допустимими та мають інформативну цінність для досудового розслідування; 2) за спрямованістю: науково-технічні –

застосування сторонами кримінального провадження знань, викладених у спеціальній науковій та науково-методичній літературі з метою інформаційного забезпечення діяльності у певному кримінальному провадженні; техніко-криміналістичні – безпосередня участь спеціаліста та судового експерта у забезпеченні досудового розслідування необхідною інформацією шляхом пошуку, виявлення та вилучення речових доказів із подальшим їх детальним вивченням під час проведення судових експертиз; 3) за суб'єктами: специфічні – діяльність осіб, котрі володіють спеціальними знаннями та навичками і можуть надавати консультації, пояснення, довідки та висновки під час досудового розслідування; загально-процесуальні – діяльність, котра полягає у застосуванні слідчим, оперативним співробітником або іншою обізнаною особою, на яких в процесуальному порядку покладений обов'язок щодо збирання та оцінювання судових доказів, спеціальних знань у певній галузі;

– змістовні складові міжнародних стандартів організації, реалізації та удосконалення інформаційного забезпечення досудового розслідування в процесі міжнародного співробітництва, які диференційовано таким чином: 1) гарантування дотримання прав та свобод людини та громадянина в межах кримінального провадження; 2) чітко визначений процесуальний порядок інформативного обміну між зацікавленими державами; 3) гарантування безпеки учасникам кримінального провадження незалежно від їх процесуального статусу нормами кримінального, кримінального процесуального та міжнародного права; 4) гарантування непритягнення до кримінальної відповідальності осіб, які перебувають за межами України та викликані для проведення слідчих чи інших процесуальних дій на території України, якщо ними виконані всі процесуальні умови; 5) захист інформації, що містить державну таємницю; 6) надання та отримання міжнародної правової допомоги чи іншого міжнародного співробітництва без договору.

дістали подальшого розвитку:

– поняття досудового розслідування, під яким запропоновано розуміти першу стадію кримінального провадження, сутність якої полягає у пошуку, зборі та аналітиці доказової інформації за фактом вчинення кримінального правопорушення, достатньої для притягнення особи до кримінальної відповідальності, а також для створення матеріально-правової бази, на підставі якої формуватиметься тактика та методика підтримання державного обвинувачення на стадії судового розгляду;

– гносеологічний підхід до розуміння умов здійснення досудового розслідування, якими є: 1) обов'язковість досудового розслідування; 2) дотримання засад змагальності учасників кримінального провадження (котра реалізується шляхом здійснення судового контролю); 3) процесуальна самостійність органів досудового розслідування; 4) профілактична діяльність органів досудового розслідування (проти дія кримінальним правопорушенням); 5) неприпустимість розголошення інформації; 6) прокурорська діяльність в межах досудового розслідування та підтримання обвинувачення в суді;

— система наукових поглядів на способи уникнення ризиків в процесі вдосконалення інформаційного забезпечення досудового розслідування, якими є: 1) створення техніко-програмного забезпечення, спрямованого на своєчасне встановлення фактичних та потенційних програмних помилок з метою їх виправлення/мінімізації; 2) розробка програмного забезпечення, котре сприятиме зниженню корупційних ризиків шляхом обмеження доступу до доказової інформації стороні кримінального провадження, зацікавленій у протидії нормальному процесу досудового розслідування; забезпечення можливості контролю за внесенням у наявну доказову базу змін на різних стадіях кримінального провадження; 3) створення програмного забезпечення, яке надасть можливість шляхом співставлення виділяти інформацію, яка піддається сумніву із її подальшою перевіркою; 4) перевірка ілюстративної інформації шляхом співставлення із фактичним об'єктом або його попередніми фотозображеннями, достовірність яких не викликає сумнівів.

Достовірність отриманих наукових результатів забезпечується комплексним використанням фундаментальних методологічних підходів (діалектичний, антропологічний, позитивістський, аксіологічний, системний, феноменологічний та герменевтичний підходи), а також загальних і спеціальних методів наукового пізнання (аналізу, синтезу, дедукції, індукції, аналогії, абстрагування та моделювання), що надало можливість вирішити основні завдання та досягти поставленої мети дисертаційної роботи шляхом здійснення комплексного та ґрунтовного наукового дослідження та отримання обґрунтованих і достовірних наукових результатів.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Теоретичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в роботі уточнено поняття та зміст інформаційного забезпечення досудового розслідування, диференційовано інформаційні засоби за відповідними класифікаційними підставами в залежності від виду процесуальної діяльності, визначено подальші перспективи розвитку кримінального процесуального законодавства та інших нормативно-правових актів з питань досудового розслідування в частині унормування порядку та підстав застосування заходів та засобів інформаційного забезпечення досудового розслідування в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації запропоновано алгоритм модернізації кримінального процесу в частині спрощення пошуку, виявлення та збереження доказової інформації, а також забезпечення вільного та безперервного доступу органів досудового розслідування до інформації, необхідної для розкриття кримінального правопорушення в максимально короткі терміни.

Викладені в роботі висновки і пропозиції може бути використано в:

— *науково-дослідній роботі* — для здійснення загальнотеоретичних і галузевих досліджень, спрямованих на подальший розвиток кримінального процесуального права за такими напрямками як: удосконалення засобів інформаційного забезпечення документування кримінальних правопорушень в процесі оперативно-розшукової і кримінально-процесуальної діяльності; нормативне забезпечення використання спеціальних знань, виявлення та

фіксування наслідків кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану;
– *законотворчій діяльності* – при розробці нових нормативно-правових актів, а також при підготовці змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу України в частині удосконалення процесу подальшого впровадження концепції електронного кримінального провадження;

– *освітньому процесі* – при викладанні освітніх компонентів освітньо-професійної програми 081 «Право»: «Кримінальне процесуальне право. Загальна частина», «Кримінальне процесуальне право. Особлива частина для підготовки здобувачів освітнього рівня «бакалавр»», «Кримінальний процес», «Досудове розслідування», «Інформаційне забезпечення професійної діяльності», «Засади кримінального провадження», «Докази і доказування у кримінальному провадженні», «Процесуальні строки і процесуальні витрати», «Загальні положення досудового розслідування», «Провадження слідчих (розшукових) дій», «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження»;

– *практичній діяльності* – слідчих підрозділів Національної поліції України під час проведення занять в системі службової підготовки, а також при проведенні семінарів, нарад. Також, наведені в роботі теоретичні положення та практичні рекомендації можуть бути застосовані як елемент методики досудового розслідування.

3. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні положення дисертації опубліковано в 38 наукових публікаціях, серед яких 1 монографія, 20 статей у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 3 статті у виданнях, проіндексованих у наукометричній базі Web of Science Core Collection, 1 стаття в іншому науковому виданні, 13 тез доповідей, оприлюднених на науково-практичних заходах:

Монографія

Ковальова О. В. Інформаційна парадигма досудового розслідування в Україні: теоретико-прикладний аспект: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 320 с.

Статті в наукових фахових виданнях України та виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних

1. Ковальова О.В. Доказування як форма пізнання у досудовому розслідуванні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 295–298.

2. Ковальова О.В. Інформаційно-пізнавальна складова досудового розслідування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020. № 45. С. 172–175.

3. Ковальова О.В. Генеза розвитку досудового розслідування як стадії кримінального процесу. *Наше право*. 2022. № 1. С. 78–83.

4. Ковальова О.В. Досудове розслідування: дефініція, сутність та зміст. *Європейські перспективи*. 2022. № 1. С. 92–99.
5. Ковальова О.В. Становлення системи інформаційного забезпечення досудового розслідування. *Право і суспільство*. 2022. № 1. С. 148–155.
6. Ковальова О.В. Розвиток системи інформаційного забезпечення досудового розслідування у ХХ столітті. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2022. т. 33 (72), № 1. С. 87–92.
7. Ковальова О.В. Класифікація сучасних засобів інформаційного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень в Україні. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 84–88.
8. Ковальова О.В. Праксеологія сучасного інформаційного забезпечення досудового розслідування. *Juris Europensis Scientia*. 2022. № 1. С. 121–126.
9. Ковальова О.В. Засоби інформаційного забезпечення під час проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. *Українська поліцейстика*. 2022. № 1 (3). С. 30–39.
10. Ковальова О.В. Правові засади використання спеціальних знань під час інформаційного забезпечення досудового розслідування. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 168–175.
11. Ковальова О.В. Форми використання спеціальних знань в інформаційному забезпеченні досудового розслідування. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 215–221.
12. Ковальова О.В. Електронний документообіг в межах інформаційного забезпечення досудового розслідування: досвід зарубіжних країн. *Юридичний вісник*. 2022. № 2. С. 124–130.
13. Ковальова О. В. Нормативно-правове регулювання захисту інформації в межах досудового розслідування. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2022. № 2. С. 28–32.
14. Ковальова О.В. Механізм удосконалення інформаційного забезпечення досудового розслідування в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 2. С. 80–85.
15. Ковальова О.В. Особливості інформаційного забезпечення досудового розслідування в процесі міжнародного співробітництва. *Приватне та публічне право*. 2022. № 2. С. 28–33.
16. Ковальова О.В. Особливості інформаційного забезпечення досудового розслідування в межах міжнародної правової допомоги. *Правова позиція*. 2022. № 2 (35). С. 36–40.
17. Ковальова О.В. Кримінально протиправні ризики, котрі можуть виникнути в процесі вдосконалення інформаційного забезпечення досудового розслідування. *Київський часопис права*. 2022. № 2. С. 129–134.
18. Ковальова О.В. Окремі прогалини у нормативно-правовому регулюванні інформаційного забезпечення досудового розслідування в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 3 (80). С. 47–52.
19. Ковальова О.В. Шляхи удосконалення інформаційного

забезпечення досудового розслідування в сучасних реаліях. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 3. С. 105–110.

20. Ковальова О. В. Управління окремими ризиками, котрі можуть виникнути в процесі вдосконалення інформаційного забезпечення досудового розслідування. *Juris Europensis Scientia*. 2022. № 3. С. 84–88.

21. Ковальова О.В. Кібердоступність та захист від несанкціонованого доступу до доказів як основний стандарт інформаційного забезпечення досудового розслідування зарубіжних країн. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2022. № 56. С. 108–112.

22. Mykola Rudyk, Igor Kopotun, Viktoriya Beschastna, Anton Chubenko, Olha Kovalova. Special measures for the prevention of criminal offenses in the realm of road transport sector. *Revista de la universidad del zulia*. 3ª época. Año 13. 2022. № 38. P. 212–234. (*Особистий внесок здобувача: розглянуто інформаційне забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту*).

23. Ivo Svoboda, Oksana Epel, Susanna Suleimanova, Dmytro Ievenko y Olha Kovalova. The role of the international institutions in the protection of human rights and freedoms in the sphere of national security. *Cuestiones políticas*. 2022. Vol. 40 (74). P. 565–584. (*Особистий внесок здобувача: розглянуто підстави та способи реформування міжнародно-правових інструментів і відповідних процедур інформаційного забезпечення у кримінальному процесі*).

24. Svoboda, I., Kovalova, O., Marysyuk, K., Akhtyrskaya, N., & Kostyuchenko, O. Peculiarities of the Investigation of Juvenile Drug Trafficking Offences: Peculiaridades de la Investigación de Delitos de Narcotráfico Juvenil. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40 (75). P. 312–333. (*Особистий внесок здобувача: охарактеризовано особливості інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, що вчиняються неповнолітніми особами*).

Праці апробаційного характеру

1. Ковальова О.В., Нестеров В.Д. Огляд місця події як засіб інформаційного забезпечення під час розслідування комп'ютерних злочинів. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 26 лютого 2021 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2021. С. 412–415. (*Особистий внесок здобувача: охарактеризовано огляд місця події як засіб інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень*).

2. Ковальова О.В. Значення інформаційного забезпечення в оперативно-розшуковій діяльності. *Актуальні питання діяльності кримінальної поліції (з нагоди 60-річчя ДЮІ та Дня карного розшуку)* : Матеріали Всеукраїнського круглого столу (м. Маріуполь, 21 квітня 2021 року). Ред. кол.: О.О. Волобуєва, О.В. Ковальова, С.П. Пекарський. Маріуполь: ДонДУВС, 2021. С. 79–83.

3. Ковальова О. В. Загрози та захист інформації у державних

інформаційних реєстрах. *Регіональні особливості злочинності: сучасні тенденції та стратегії протидії*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, Кривий Ріг, 14 травня 2021 р. / КННІ ДонДУВС. Кривий Ріг, 2021. С. 398–404.

4. Ковальова О. В., Ковальов В.В. Значення інформаційного забезпечення правоохоронних органів у формуванні безпекового середовища громад. *Проектування безпекового середовища громад*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 2 липня 2021 року). Донецький державний університет внутрішніх справ. Київ : ТОВ «Компанія ВАІТЕ», 2021. С. 214–217. (*Особистий внесок здобувача: охарактеризовано сучасні інформаційно-аналітичні системи правоохоронних органів в Україні*).

5. Ковальова О.В. Особливості досудового розслідування правопорушень у сфері використання комп'ютерно-інформаційних систем. *Протидія кримінальним правопорушенням на території проведення ООС*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 22 жовтня 2021 року). Ред. кол.: О.Волобуєва, А. Данилевський, В. Котова. Маріуполь, 2021. С. 83–86.

6. Ковальова О. В. Досудове розслідування як інформаційно-пізнавальний процес. Міжнародна науково-практична конференція: *Правове регулювання суспільних відносин в умовах сталого розвитку*: матеріали Х Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ 10 грудня 2021 р.). Упоряд: Бевз С.І., Бирса Н.О., Серебрякова Ю.О. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. С. 423–426.

7. Ковальова О.В. Нормативно-правова регламентація застосування засобів інформаційного забезпечення документування злочинів під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. *Шляхи реформування кримінальної поліції: вітчизняний та зарубіжний досвід* : матеріали Міжнар. наук.-практ. круглого столу (Київ, 18 лют. 2022 р.) / редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 105–107.

8. Ковальова О.В. Ретроспективний характер процесуальної діяльності як одна із особливостей досудового розслідування. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 25 лютого 2022 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. С. 663–665.

9. Ковальова О.В. Інформаційне забезпечення досудового розслідування в умовах воєнного стану як гарант прав людини у діяльності правоохоронних органів. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану*: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. С. 157–159.

10. Ковальова О.В. Сучасні форми інформаційного забезпечення досудового розслідування в процесі міжнародного співробітництва. *Сучасні дослідження світової науки*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.,

м. Куновіце, Чеська Республіка 17-18 червня 2022 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2022. С. 46–50.

11. Ковальова О.В. Застосування інформаційних технологій в слідчій діяльності. Міжнародна науково-практична конференція *«Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності»*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 червня 2022 року). Донецький державний університет внутрішніх справ. м. Кропивницький. 2022. С. 32–37.

12. Ковальова О.В. Публічна безпека громадян та інформаційне забезпечення досудового розслідування в умовах воєнного стану. *Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 1 липня 2022 року). Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2022. С. 185–188.

13. Ковальова О.В. Особливості досудового розслідування в умовах теоретично можливої або об'єктивно існуючої протидії. *Протидія кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 27 жовтня 2022 року). Донецький державний університет внутрішніх справ. Кропивницький, 2022. С. 258–262.

У публікаціях здобувачки, що подані у достатній кількості, висвітлено основні положення та наукові результати дисертації.

Дисертація написана грамотно, оформлена згідно з чинними вимогами та відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197. Мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Ковальової Ольги Вікторівни «Теоретико-правові засади інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень» та науковими публікаціями, у яких висвітлено основні наукові результати проведеного дослідження, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Ковальової Ольги Вікторівни «Теоретико-правові засади інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень» є фундаментальним дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, яким властива наукова новизна, теоретичне та практичне значення, що свідчить про істотний внесок здобувача у розвиток науки кримінального процесу. Дисертація відповідає вимогам, передбаченим пунктами 7 та 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

2. Дисертація Ковальнової Ольги Вікторівни «Теоретико-правові засади інформаційного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень» може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність у спеціалізованій вченій раді.

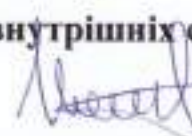
Рецензенти:

**перший проректор
Донецького державного університету
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Єгор НАЗИМКО

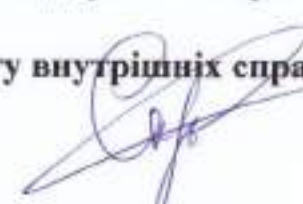
**завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
факультету № 2 КННІ**

**Донецького державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Тимур ЛОСКУТОВ

**професор кафедри цивільного та господарського права
факультету № 2 КННІ**

**Донецького державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Олексій СКРЯБІН

Підписи першого проректора ДонДУВС, д.ю.н., професора Є. Назимка; завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін факультету №2 КННІ ДонДУВС, д.ю.н., професора Т. Лоскутова; професора кафедри цивільного та господарського права факультету № 2 КННІ ДонДУВС, д.ю.н., професора О. Скрябіна засвідчую:

Начальник ВДСД

Юлія Меркулова